

**RAPORT DE ACTIVITATE
IANUARIE - DECEMBRIE 2008**

CUPRINS

INTRODUCERE.....	p.3
CAMPANII DE INVESTIGAȚII SPECIALE.....	p.4
SESIZĂRI PENALE.....	p.5
PROIECTE LEGISLATIVE.....	p.6
PROIECTE DE CERCETARE.....	p.7
PROIECTE EDUCAȚIONALE.....	p.9
TRAINING-URI, LECȚII DESCHISE.....	p.13
PROIECTE MUZEALE.....	p.14
CONFERINȚE, MESE ROTUNDE, WORKSHOP-URI.....	p.15
COOPERARE INTERNAȚIONALĂ.....	p.20
LANSĂRI DE CARTE.....	p.22
PUBLIȚAȚII.....	p.24
EXPOZIȚII.....	p.28
PROIEȚII DE FILME.....	p.31
FILME DOCUMENTARE.....	p.32
FOTOTECA ONLINE A COMUNISMULUI ROMÂNESC.....	p.34
FIȘE MATRICOLE PENALE.....	p.34
ACTE NORMATIVE NEPUBLICATE.....	p.35
VOLUNTARIAT.....	p.35
ACTIVITATEA DE RELAȚII CU PUBLICUL.....	p.36

Introducere

În conformitate cu atribuțiile sale legale, stabilite prin HG 1724/2005, cu modificările și completările ulterioare, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România a continuat și diversificat, și în cursul anului 2008, activitatea de cercetare și investigare a crimelor și abuzurilor săvârșite de regimul comunist.

În cursul anului 2008, IICCR a depus la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Parchetelor Militare două sesizări penale. Una dintre acestea vizează faptele săvârșite de către Moldovan Radu Sandu, fost ofițer operativ principal la Biroul judiciar din cadrul Miliției Municipiului Miercurea Ciuc, între anii 1985 – 1991, iar cea de-a doua faptele săvârșite de 67 de persoane (foști angajați ai unor instituții represive ale statului comunist totalitar – Securitatea, Miliția, Procuratura –, activiști de partid, medici psihiatri) în legătură cu care există probe și indicii temeinice că se fac vinovați de cercetarea abuzivă a domnului Vasile Paraschiv, de răpirea și torturarea repetată a acestuia, de utilizarea psihiatriei pentru reprimarea sa, de supunerea lui la tratamente crude, inumane și degradante pentru atitudinea și convingerile sale anticomuniste.

Proiectele educaționale, muzeale și de cercetare ale Institutului au fost continuate; la acestea, s-au adăugat trei proiecte legislative vizând modificarea și completarea Legii nr. 341/2004, a recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției Române din decembrie 1989, pensiile unor responsabili ai regimului comunist, implicați în acte de represiune pe motive politice, precum și acordarea unor drepturi urmașilor persoanelor executate ca urmare a acțiunilor de opoziție față de regimul comunist.

A fost completată lista volumelor editate de IICCR, precum și seria participărilor la conferințe și mese rotunde organizate de Institut sau la care experții Institutului au luat parte în calitate de invitați. A fost lansată și difuzată, pe postul național de televiziune, seria de filme documentare **Reconstituiri**, realizată în colaborare cu TVR1. Aceste documentare au constituit, totodată, tematica unei dezbateri organizate împreună cu Institutul Cultural Român. Seria **Reconstituiri** continuă cu investigarea dosarelor unor persoane ucise în timpul regimului comunist, pe baza unor documente CNSAS de ultimă oră.

În planul cooperării internaționale, IICCR a semnat, în septembrie 2008, un **Protocol de Colaborare** cu Institutul Memoriei Naționale (IPN) din Varșovia. Primul rezultat concret al semnării **Protocolului** constă în editarea unui volum bilingv de documente, care va fi publicat în toamna anului 2009.

În anul 2008, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România a continuat campania de voluntariat demarată în 2006, care se adresează tinerilor interesați de studierea comunismului, și a desfășurat o activitate susținută în vederea asigurării unei comunicări eficiente cu publicul numeros care s-a adresat Institutului.

CAMPANII DE INVESTIGAȚII SPECIALE

Colonia de muncă Periprava/formațiunea 0830, iunie 2008

În urma acestei investigații, la care au participat experții IICCR Oana Axinia, Dumitru Lăcătușu, Andrei Lascu și Constantin Vasilescu, au fost identificate locurile de înhumare ale deținuților politici decedați în Colonia de muncă Periprava/formațiunea 0830 și locația fostei colonii. De asemenea, au fost fotografiate „actele de moarte” (certIFICATELE DE DECES) ale deținuților decedați între 1952-1968 la Periprava. În această perioadă, la Periprava au murit „oficial” 116 persoane. Deținuții decedați erau îngropați noaptea în gropi comune săpate în partea de sud-est a cimitirului din satul omonim. Statistic, cele mai multe decese s-au înregistrat în anii 1959-1961: 87 de deținuți morți, adică 75% din numărul deținuților decedați la Periprava în perioada 1952-1968. În intervalul de timp 1959-1961, formațiunea 0830 Periprava a funcționat la capacitate maximă, iar regimul de detenție a fost unul de exterminare. Pe ani, situația se prezintă astfel: 1952 – 2 deținuți decedați; 1953 – 3 deținuți decedați; 1957 – 1 deținut decedat; 1958 – 5 deținuți decedați; 1959 – 28 deținuți decedați; 1960 – 48 deținuți decedați; 1961 – 11 deținuți decedați; 1962 – 8 deținuți decedați; 1963 – 3 deținuți decedați; 1964 – 4 deținuți decedați; 1965 – 1 deținut decedat; 1967 – 1 deținut decedat; 1968 – 1 deținut decedat.

În căutarea victimelor comunismului – cercetări de teren efectuate în Transilvania

În cursul lunilor august-octombrie 2008, Serviciul investigații speciale a efectuat mai multe deplasări pe teritoriul județelor Alba, Cluj, Hunedoara și Maramureș, cu scopul de a cerceta, în primul rând, anumite aspecte privitoare la rezistența armată anticomunistă din Transilvania (organizațiile de partizani). O altă direcție a investigațiilor efectuate s-a îndreptat spre unele cazuri de rezistenți anticomuniști, persoane care reprezentau repere morale și de conduită în zona localităților lor de baștină, și, în cele mai multe cazuri, manifestau împotrivire la acțiunile de colectivizare și nu numai, din zonele respective. Au mai fost realizate și interviuri cu unele persoane condamnate pe motive politice, care nu au avut legătură cu rezistența armată din munți, încadrate, de obicei, în baza unor articole din codul penal al vremii, la *uneltire împotriva ordinii sociale*. Au mai fost intervievate și persoane care au lucrat pentru o anumită perioadă în cadrul unor foste organisme sau instituții represive ale statului comunist. Cronologic, perioada de timp în care se plasează majoritatea evenimentelor cercetate se încadrează în intervalul dintre anii 1948 și 1964. În cazul interviurilor realizate cu acele persoane care au suferit condamnări din motive politice, problematica discuțiilor a acoperit și perioadele de timp în care acestea au fost lipsite de libertate, fiind încarcerate în închisorile și lagărele comuniste. Un subiect mai aparte care a intrat în atenția noastră, și care depășește cadrul cronologic menționat, a fost cel privitor la anumite aspecte legate de *Cazul Autobuzul*.

Interviurile realizate cu persoanele contactate și audiate, în număr de 49, acoperă un interval de timp de circa 65 de ore de înregistrare pe suport digital.

În urma conflictelor și a confruntărilor cu autoritățile statului comunist, în multe locuri au rezultat victime, crimele fiind peste tot înfăptuite de către persoane încadrate în structurile Securității statului. Unul dintre obiectivele principale ale investigațiilor întreprinse a constat în depistarea și localizarea în teren a locurilor unde se află îngropate aceste victime. De obicei, victimele au fost înhumate în perimetrul locurilor unde acestea au fost omorâte, atât în cazul rezistențelor din organizațiile de partizani căzuți în luptă directă, cât și în cazul unor persoane care au fost arestate și apoi executate fără nicio judecată.

În ceea ce privește organizațiile de partizani, eforturile noastre s-au îndreptat spre cercetarea activității unui număr de patru grupări, care au acționat în zona Munților Apuseni. Niciodată de la desfășurarea evenimentelor respective problematica lor nu a fost abordată în detaliu și într-un astfel de mod, prin investigații directe întreprinse chiar pe locurile unde evenimentele s-au desfășurat și printre participanții direcți ori martorii care mai sunt încă în viață.

La sfârșitul investigațiilor au fost realizate două rapoarte.

Primul dintre ele, numit de noi *Lista Morților*, conține detalii despre locurile de înhumare a unor persoane care au fost ucise de Securitate, fiind menționate doar acele cazuri unde respectivele locații au fost cercetate, verificate și văzute personal de către noi. Al doilea raport, aflat încă în curs de documentare și completare, conține *Lista ofițerilor MAI din Turda* în perioada anilor 1948-1958, întocmită pe baza informațiilor culese din teren, provenite în general de la persoane care i-au cunoscut pe unii dintre aceștia personal, în viața de zi cu zi, sau în timpul anchetelor de la Securitate. Este cunoscut faptul că Securitatea din Turda a fost una dintre cele mai atroce instituții aflate în slujba regimului comunist, mai ales în primul deceniu de existență a acestuia.

SESIZĂRI PENALE

În cursul anului 2008, Institutul a trimis instituțiilor abilitate adrese care aduc precizări sau completări în cazul fostului general de Securitate Nicolae Pleșiță și a altor ofițeri ai Securității (sesizare penală conexată la dosarul nr. 187/P/1997), în cazul fostului colonel de Securitate Gheorghe Enoiu (dosar nr. 82/P/2007), precum și referitor la Moldovan Radu Sandu, fost ofițer operativ principal la Biroul judiciar din cadrul Miliției Municipiului Miercurea Ciuc (dosar nr. 27/P/2008).

Au fost trimise, totodată, adrese vizând comunicarea stadiului anchetelor efectuate în urma sesizărilor penale depuse de IICCR de la înființarea sa, și, anume, sesizările penale din 04.12.2006, 22.05.2007 și 09.08.2007 – conexate la dosarul nr. 82/P/2007 –, sesizarea penală din 07.11.2007 – conexată la dosarul 187/P/1997 –, precum și sesizările penale din 19.02.2008 (dosarul nr. 27/P/2008) și, respectiv, din 08.07.2008 (dosarul nr. 924/P/2008).

Sesizare penală privind faptele comise de Moldovan Radu Sandu, fost ofițer operativ principal la Biroul judiciar din cadrul Miliției Municipiului Miercurea Ciuc

În ziua de 19 februarie 2008 IICCR a depus la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Parchetelor Militare o sesizare penală cu privire la faptele săvârșite de către Moldovan Radu Sandu, fost ofițer operativ principal la Biroul judiciar din cadrul Miliției Municipiului Miercurea Ciuc, între anii 1985 - 1991, în prezent comisar șef de poliție, șef al Inspectoratului de Poliție al județului Harghita. Faptele constau în cercetarea abuzivă a unui număr foarte mare de persoane, în special minori, în torturarea repetată a acestora și supunerea lor la tratamente crude, inumane și degradante, în perioada în care a lucrat ca ofițer operativ principal la Biroul judiciar din cadrul Miliției Municipiului Miercurea Ciuc.

Sesizare penală împotriva tortionarilor lui Vasile Paraschiv

Marti, 8 iulie 2008, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) a depus o sesizare penală cu privire la faptele săvârșite de 67 de persoane (foști angajați ai unor instituții represive ale statului comunist totalitar – Securitatea, Miliția, Procuratura –, activiști de partid, medici psihiatri) în legătură cu care există probe și indicii temeinice că se fac vinovați de cercetarea abuzivă a domnului Vasile Paraschiv, de răpirea și torturarea repetată a acestuia, de utilizarea psihiatriei pentru reprimarea sa, de supunerea lui la tratamente crude, inumane și degradante, doar pentru atitudinea și convingerile sale anticomuniste.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_paraschiv.pdf

PROIECTE LEGISLATIVE

OUG nr. 6/2008 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției Române din decembrie 1989 nr. 341/2004

La începutul anului 2008, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România a susținut activ ***OUG nr. 6/2008 pentru modificarea și completarea Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției Române din decembrie 1989 nr. 341/2004***, care stabilește măsuri reparatorii pentru participanții la revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov, din 15 noiembrie 1987, și pentru urmașii celor decedați. Experții IICCR au participat la elaborarea documentului, alături de experții Guvernului.

Proiect de Lege privind acordarea unor drepturi urmașilor persoanelor executate ca urmare a acțiunilor de opoziție față de regimul comunist

IICCR a inițiat un proiect de lege privind acordarea unei despăgubiri morale în cuantum minim de 40 000 lei urmașilor celor executați fără judecată de către organele fostei Securități.

Proiect de Lege privind pensiile unor responsabili ai regimului comunist, implicați în acte de represiune pe motive politice

IICCR a inițiat un proiect de lege care prevede stabilirea cuantumului pensiei la nivelul salariului de bază minim brut pe țară pentru responsabilii regimului comunist condamnați irevocabil de instanțele judecătorești pentru abuzuri comise, în perioada 1945-1989, împotriva drepturilor și libertăților fundamentale ale unor persoane; stabilirea cuantumului pensiei la nivelul salariului de bază minim brut pe țară pentru responsabilii regimului comunist care au fost declarați lucrători sau colaboratori ai organelor de Securitate potrivit reglementărilor legale cu privire la accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității; redistribuirea sumelor rezultate din diferența dintre cuantumul vechi și cel nou al pensiilor, pentru creșterea corespunzătoare a cuantumului pensiilor victimelor abuzurilor comise de responsabilii regimului comunist.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_proiect_de_lege_guvern.pdf

PROIECTE DE CERCETARE

Justiția penală de tranziție în România postcomunistă

Cercetarea analizează procesele intentate în România, după 1989, foștilor demnitari comuniști, responsabili pentru crime și abuzuri politice comise în timpul regimului dictatorial. Lucrarea pune în discuție, totodată, capacitatea justiției penale de tranziție din România de a îndeplini funcțiile justiției penale de tranziție. În ce măsură procesele au clarificat responsabilitatea individuală și instituțională pentru represiunea politică? În ce măsură victimele regimului au fost reabilitate și reintegrate ca subiecți ai dreptului? Au avut aceste procese capacitatea de a întări respectul pentru lege în societatea românească în curs de transformare? Au reușit procesele să creeze o narațiune asupra naturii represive a fostului regim și să povestească amploarea crimelor de stat? În ce măsură a fost utilizată justiția penală de tranziție ca armă de legitimare sau delegitimare a diverselor interese politice? Nu în ultimul rând, au fost vizați factorii care au favorizat sau au blocat cursul justiției penale și îndeplinirea funcțiilor ei. Studiul plasează analiza cazului românesc într-un context mai larg al gestionării trecutului dictatorial în diverse epoci și spații geografice. Începând cu procesele de la Nuremberg – considerate acte

fondatoare ale justiției penale de tranziție – studiul urmărește evoluția fenomenului în valurile succesive de democratizare survenite în Europa de Sud (anii 1970), America Latină (anii 1980), Europa de Est și Africa de Sud (anii 1990). Fără a avea pretenția de exhaustivitate, prezentarea proceselor intentate în alte țări dă posibilitatea comparării rezultatelor justiției românești cu alte cazuri și oferă un cadru empiric amplu pentru stabilirea factorilor care determină cursul justiției penale de tranziție. Rezultatele cercetării vor fi publicate într-un volum, în primul semestru al anului 2009.

Volumul este realizat de Raluca Grosescu și Raluca Ursachi.

Transformări socialiste în România: Între ideologie și politici publice

Scopul acestei cercetări este de a examina regimul comunist sub aspectul politicilor pe care el le pune în practică pentru a organiza viața societății românești. Miza fundamentală a acestui demers este raportul care se instaurează între regimul politic și cetățean. Studiul are în vedere analiza câtorva dimensiuni ale funcționării regimului comunist și a câtorva politici publice implementate atât în anii 1950 cât și în anii 1990: justiția și rolul procuraturii în sistemul judiciar, direcția generală a penitenciarelor, colectivizarea, politica de alimentație rațională, politica natalității etc. Centrul de interes al abordării propuse nu se constituie nici din actorii politici sau individuali ai comunismului, și nici neapărat din instituțiile regimului, ci din politicile guvernelor comuniste. Din acest punct de vedere, abordarea diferă de cercetările făcute până acum asupra comunismului românesc și propune o perspectivă care se află la un nivel intermediar, între analizele dedicate ideologiei comuniste și cele întreprinse la nivelul unor studii de caz aprofundate. Un alt argument în favoarea acestui volum este raritatea – încă! – a unor analize ale comunismului românesc din perspectiva științei politice, care să valorifice eforturile făcute până acum, de editare a unor volume de documente, memorialistică sau istorie orală.

Rezultatele cercetării vor fi publicate într-un volum coordonat de Ruxandra Ivan, în primul semestru al anului 2009.

Experiențe carcerale în România comunistă: o bancă de date a rezistenților în viață

Pe parcursul anului 2008, în cadrul acestui proiect, s-au făcut deplasări în județele: Cluj, Brașov, Arad, Alba, Hunedoara, Timiș, Bihor, Constanța, și a fost realizat un număr de 90 de interviuri, la care se adaugă 15 interviuri luate în București.

Experții Serviciului muzeu-memorie au realizat un număr de 60 de transcrieri și 78 de editări pentru a completa această bancă de date cu privire la supraviețuitorii detențiilor politice.

A fost finalizat și publicat volumul al II-lea din seria ***Experiențe carcerale în România comunistă***, care conține un număr de 25 de interviuri, realizate în județele Bacău, Buzău, Cluj, Covasna, Dolj, Galați, Neamț și Vaslui.

La finalul anului 2008 a fost finalizat și volumul al III-lea, urmând a fi trimis spre publicare, iar volumul al IV-lea era realizat în proporție de 50%.

Cercetări de teren

Rezistența anticomunistă din Munții Făgăraș

În intervalul 5-8 august 2008, o echipă de experți ai Serviciului muzee-memorie a desfășurat o campanie de cercetare în zona rurală de pe versantul nordic al Munților Făgăraș, unde a realizat 15 interviuri pe tema rezistenței anticomuniste.

Rezistența anticomunistă din Bucovina

A fost continuat proiectul de intervievare a lui Gavril Vatamaniuc, în acest sens fiind realizate încă 15 ore de interviu audio/video.

În urma activităților de cercetare întreprinse, arhiva de istorie orală a IICCR s-a îmbogățit în 2008 cu 160 de ore de interviuri.

PROIECTE EDUCAȚIONALE

O istorie a comunismului din România – manual pentru liceu, Polirom, 2008

În septembrie 2008, IICCR a editat primul manual de istorie a comunismului din România. Manualul reprezintă un suport pentru cursul opțional *O istorie a comunismului din România*, adoptat de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, la inițiativa colaboratorului IICCR, profesorul Mihai Stamatescu.

Autorii manualului sunt Mihai Stamatescu, profesor de istorie la Liceul Teoretic „Traian Lalescu” din Orșova; Raluca Groseanu, coordonator al Serviciului documentare și cercetare din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România; Dorin Dobrinu, cercetător la Institutul „A.D. Xenopol” și coordonator al Comisiei Prezidențiale Consultative pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România; Andrei Muraru, cercetător la Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România; Liviu Pleșa, cercetător la Consiliul Național de Studiere a Arhivelor Securității, membru al Comisiei Prezidențiale Consultative pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România; Sorin Andreescu, profesor de istorie la școala nr. 165, București. Referenții acestui manual sunt: dr. Dennis Deletant, dr. Stelian Tănase, dr. Daniela Zaharia.

Proiectul a fost realizat în colaborare cu *Comisia Prezidențială Consultativă pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România* și *Centrul Educația 2000 +* și a beneficiat de sprijinul financiar al Fundației *Konrad Adenauer*, al Ambasadei Regatului Țărilor de Jos la București și al Ambasadei Germaniei la București.

Primul manual de istorie a comunismului dezvăluie spre lectură și instruire teme precum: *Comunismul în România interbelică*, *Preluarea puterii (1944-1947)*, *Partidul Comunist Român*, *Instituțiile statului*, *„Celălalt” în regimul comunist*, *Distrugearea societății civile și presiunea politică*, *Monopolul ideologic*. Manualul dezbate, totodată,

subiecte precum economia, viața cotidiană, politica externă, rezistența și disidența în timpul regimului comunist și anul 1989.

Volumul este însoțit de un DVD, realizat de IICCR cu sprijinul Televiziunii Române și al TVR Media. Intitulat „O zi la Televiziunea Română în 1988”, acesta prezintă exemple de emisiuni difuzate în cele două ore de program al TVR din 1988. DVD-ul constituie o sursă istorică, prezentată în formă video, însoțită de exerciții. În anul școlar 2008-2009, cursul și manualul au fost introduse în 63 de licee-pilot din întreaga țară, peste 2000 de elevi beneficiind de acest program educativ. Pentru anul școlar 2009-2010 estimăm că mai mult de 5 000 de elevi vor opta pentru acest curs.

Menționăm că manualul ***O istorie a comunismului din România*** este o publicație pilot, care va fi îmbunătățită pe baza observațiilor și sugestiilor primite de la specialiștii din afara IICCR.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/presa_romaneasca.pdf

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/presa_franceza.pdf

Concursul *Elev în comunism*

Concursul ***Elev în comunism*** reprezintă o încercare de a evalua cunoștințele copiilor cu privire la epoca comunistă, și anume, cu privire la ce au trăit membrii familiilor lor, la ce au citit, ce au auzit din emisiuni audio-vizuale.

În perioada februarie-mai 2008, IICCR a organizat cea de-a doua ediție a concursului de eseuri și artă grafică destinat elevilor din clasele V-VIII. Pentru această ediție, am urmărit creșterea gradului de dificultate prin alegerea unui subiect punctual. Ne doream, în aceleași timp, să încurajăm reflecția personală, aplecarea către istoria familiei și istoria locală. Eram însă conștienți că restrângerea câmpului tematic ar fi îngreunat și mai mult documentarea asupra temei date. Soluția găsită pentru a îmbina atât rigorile noastre cât și posibilitățile reale ale elevilor de a pregăti materialul pentru concurs a fost tema ***Elev în comunism***. În invitația lansată atât elevilor, cât și profesorilor, am sugerat efectuarea unui mic experiment, și anume transpunerea elevului anului 2008 într-o realitate străină ca epocă, dar apropiată, în același timp, prin prisma vârstei. Putem afirma cu toată responsabilitatea că nu ne-am înșelat în demersul nostru. În ciuda reducerii ca valoare a premiilor, numărul participanților a crescut de la 2 000, la ediția din 2007, la 5 000 de elevi pentru ediția din anul 2008. Cea mai semnificativă creștere, din punctul nostru de vedere, s-a înregistrat în rândul școlilor

participante. În concurs au fost înscriși 2 000 de profesori coordonatori provenind din 1 500 de școli și licee, o creștere de 1000%, ce ne dă încredere pentru acțiunile noastre viitoare.

Aprecierile de ordin cantitativ nu sunt însă în măsură să furnizeze o imagine completă asupra ediției 2008 a concursului de eseuri și artă grafică dedicat elevilor din învățământul preuniversitar. În repetate rânduri, membrii juriului, solicitați să evalueze atât planșele de la secțiunea grafică cât și eseurile, au concluzionat că valoarea lucrărilor participante la ediția din 2008 a concursului a crescut față de ediția precedentă. Desemnarea câștigătorilor a fost un proces suficient de amplu care a presupus etape succesive de evaluare. La încheierea perioadei rezervate înregistrării în concurs, toate lucrările declarate admise au fost supuse unei prime analize din partea experților IICCR din cadrul Serviciilor documentare și cercetare, investigații speciale și muzee-memorie. Din cele aproximativ 5 000 de lucrări analizate, au fost selectate pentru faza finală a jurizării 250 de planșe la secțiunea Grafică și 400 de eseuri. Criteriile acestei prime selecții au fost suficient de riguroase, astfel încât oricare dintre cele 650 de lucrări s-ar fi putut regăsi printre cele câștigătoare. Dintre acestea, juriul a declarat câștigătoare 12 planșe grafice iar alte 100 de planșe au fost selecționate pentru a face parte din expoziția dedicată concursului ***Elev în comunism***.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_elev_in_comunism.pdf

Scoala de Vară de la Făgăraș-Sâmbăta de Sus, 28 iunie - 5 iulie 2008

Scoala de Vară face parte din programele educaționale derulate de IICCR și are ca scop o mai bună cunoaștere a perioadei 1944-1989 de către elevi.

Numărul elevilor participanți a fost de 15, provenind de la licee din București, Botoșani, Brașov, Făgăraș, Iași, Drobeta Turnu-Severin, Timișoara, Râmnicu Sărat și Victoria.

Scoala de Vară a fost organizată în colaborare cu Memorialul Rezistenței Anticomuniste „Țara Făgărașului” și Fundația „Negru Vodă” din Făgăraș.

Universitatea de Vară de la Râmnicu Sărat, editia a II-a, 24-31 august 2008

Proiectul are ca scop o mai bună cunoaștere a perioadei 1944-1989 de către studenți, pentru a-i determina să reflecteze asupra caracterului ilegal și criminal al regimului comunist din România. Contactul cu trecutul a fost realizat, pe de o parte, prin dialogul direct cu cei care au fost martori și victime ale sistemului represiv comunist, iar pe de altă parte, prin intermediul lectorilor, personalități marcante ale României postdecembriste și istorici specializați pe perioada comunistă. Au fost prezenți, și în acest an, lectori din străinătate (Marea Britanie, Statele Unite ale Americii, Suedia, Germania).

La a doua ediție au participat 30 de studenți cu vârste cuprinse între 19 și 25 de ani, din București, Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Brașov.

Universitatea de Vară a beneficiat de sprijin din partea Fundației **Konrad Adenauer**.

http://www.crimelecomunismului.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_ramnicu_sarat.pdf

Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului

În octombrie 2008, a fost inaugurat **Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului**, primul centru universitar specializat din România în studierea regimului totalitar comunist și a consecințelor acestuia.

Centrul de Studii asupra Comunismului și Postcomunismului funcționează sub egida Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și a Facultății de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași, prima universitate din România.

Primul proiect al **Centrului** a fost organizarea programului de masterat ***Istoria comunismului românesc*** – începând cu anul universitar 2008-2009 – primul și singurul program de master din România dedicat comunismului. Lectorii **Centrului** vor fi istorici și politologi renumiți pentru activitatea lor, profesori universitari, membri ai conducerii IICCR, profesori invitați din universități europene și nord-americane specializați în studierea comunismului. Temele abordate în cadrul programului de masterat ating subiecte diverse, precum: comunismul în perioada interbelică, colectivizarea agriculturii, cultele în România comunistă, Gulag-ul, învățământul, organizațiile de masă, instituțiile represive ale regimului, justiția de tranziție etc.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_cscp.pdf

CURSURI DE PERFEȚIONARE CU PROFESORII DE ISTORIE, LECȚII DESCHISE

Cursuri de perfecționare cu profesorii de istorie

În perioada 4-5 septembrie 2008, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, Fundația *Konrad Adenauer* și Ambasada Regatului Țărilor de Jos în România, a organizat cursul de perfecționare *O istorie a comunismului*. La cursul găzduit de Colegiul Național *Gheorghe Lazăr* au participat 30 de profesori de istorie din întreaga țară. Scopul acestui training a fost popularizarea în rândul cadrelor didactice a metodelor specifice de predare a istoriei comunismului. Cu această ocazie, au fost prezentate, în premieră, atât programa școlară, cât și suportul didactic aferente cursului opțional *O istorie a comunismului*. Printre lectorii invitați să conferențeze în cadrul acestui eveniment s-au numărat : Uwe HILLMER de la Forschungsverbund SED-Staat de la Freie Universitaet din Berlin, Mihai Stamatescu, profesor de istorie și coautor al manualului, Raluca Grosescu, șef Serviciu documentare și cercetare în cadrul IICCR, coautor al manualului. Primul rezultat concret al acestui demers este predarea cursului opțional în 65 de licee, provenind din 32 de județe, care au făcut, de altfel, raportarea către MECT.

Succesul de care s-a bucurat acest training ne-a încurajat să continuăm seria cursurilor de perfecționare. La Constanța a fost organizat, în perioada 17-18 octombrie 2008, un curs similar, la care au participat 32 de profesori de istorie din întreg județul. La cererea cadrelor didactice, IICCR a asigurat derularea unui training similar la Timișoara, în perioada 21-22 noiembrie 2008, la care au participat 33 de cadre didactice din județele Timiș, Arad și Bihor.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_training.pdf

Lecție deschisă despre comunism

La data de 21 aprilie 2008, trei experți ai IICCR au organizat la Școala “Mark Twain Internațional” (clasele a VII-a și a VIII-a) o lecție deschisă cu tema **Ce este comunismul?**. Lecția deschisă s-a desfășurat din perspectiva abordării comunicative, astfel încât experții IICCR au dialogat cu elevii, prezentându-le date esențiale referitoare la istoria comunismului, obiectivele principale de activitate ale IICCR și răspunzând întrebărilor acestora.

PROIECTE MUZEALE

Memorialul de la Râmnicu Sărat

Prin Hotărârea de Guvern adoptată în ședința din 06.06.2007, fosta închisoare de la Râmnicu Sărat a fost trecută în administrarea Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România, care o va organiza ca Muzeu Memorial al Victimelor Comunismului.

În cursul anului 2008 s-au realizat următoarele: a.) obținerea planurilor urbanistice cadastrale (de la Primăria Râmnicu Sărat) – plan de încadrare în zonă, plan de situație, plan de rețele edilitare, istoric de număr poștal; b.) întocmirea temei muzeale și pe funcțiuni - desfășurarea funcțiilor muzeale: flux vizitare, administrație, birouri muzeografice, arhive, depozite patrimoniu; grupuri sanitare, spații tehnice, garaje, parcaj vizitatori etc. – pe baza releveelor preliminare existente. De asemenea, s-au făcut demersuri pentru obținerea titlului de proprietate asupra întregului ansamblu monumental (pentru partea ce este deținută, în prezent, de ROMARTA SA).

În 2008, a fost realizată, totodată, tema muzeală pentru viitorul **Memorial** de la Râmnicu Sărat.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_rm_sarat.pdf

CONFERINȚE, MESE ROTUNDE, WORKSHOP-URI

Workshop-ul *Hunger, Nutrition and Systems of Rationing under State Socialism (1917 – 2006)*, februarie 2008, Viena

Marius Stan, expert în cadrul Serviciului documentare și cercetare, a participat în februarie 2008 la Workshop-ul *Hunger, Nutrition and Systems of Rationing under State Socialism (1917 – 2006)*, University of Vienna, Institute for East Asian Studies, Austria, cu lucrarea *Scientifically and Rational Nourishment Programme in Socialist Romania*.

Biopolitica din România, sec. XX. Studiu de caz: Politica natalistă a regimului comunist în România (activitate educațională), martie 2008, Cluj

În cadrul cursului general de Filosofia vieții (Facultatea de Istorie și Filosofie, Univ. Babeș-Bolyai, Cluj) Corina Pălășan, expert IICCR, a susținut două cursuri, cu seminariile aferente, despre *Biopolitica din România, sec. XX*. Cursul, la care au participat aproximativ 30 de studenți și doctoranzi, a pus în evidență particularitățile tipului de biopolitică pus în practică de regimul comunist în România, acordându-se o atenție deosebită politicii demografice din perioada 1966-1989.

Masă rotundă despre amenajarea Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului, 3 aprilie 2008

La data de 22 februarie 2008, între Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România s-a încheiat un protocol care prevede colaborarea în vederea organizării *Memorialul Rezistenței Anticomuniste Țara Făgărașului*, precum și realizarea unor proiecte comune de cercetare, inclusiv editarea unor studii și lucrări în colaborare.

În baza acestui protocol de colaborare, în 3 aprilie 2008, doi experți ai IICCR au participat la o masă rotundă la care s-au stabilit etapele și direcțiile dezvoltării viitorului *Memorial*.

Audierea europeană despre crimele totalitarismului, 8 aprilie 2008, Bruxelles, Belgia

La data de 8 aprilie 2008, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) a participat la Audierea europeană *Crimes Committed by Totalitarian Regimes/Crimele comise de către regimurile totalitare*, organizată de Președinția slovenă a Consiliului Uniunii Europene și Comisia Europeană. Alături de IICCR, România a fost reprezentată la această reuniune de un delegat al Ministerului Justiției. Scopul imediat al reuniunii era acela de a obține, la nivel comunitar, o cunoaștere mai aprofundată a problemelor care vizează crimele comise de către regimurile totalitare în spațiul european. Totodată, organizatorii reuniunii au dorit să ofere experților prezenți, reprezentanților statelor membre ale Uniunii Europene, Parlamentului European,

Consiliului Europei și societății civile o platformă pentru un schimb de experiență privind prezenta tematică.

Simpozionul ARA - Arhitectură, Restaurare, Arheologie. Protecția patrimoniului arheologico-arhitectural, 18-19 aprilie 2008, București

Din partea IICCR a participat la Simpozion Andrei Lascu, cu lucrarea „Muzeul Memorial din cadrul fostului penitenciar de la Râmnicu Sărat”.

Conferința cu participare internațională *După 1989: Justiția de tranziție în Europa Centrală și de Est / After 1989: Transitional Justice in Central and Eastern Europe* (activitate educațională), 30 mai 2008, București

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România și Facultatea de Istorie, Universitatea din București, au organizat, în data de 30 mai, conferința internațională ***După 1989: Justiția de tranziție în Europa Centrală și de Est / After 1989: Transitional Justice in Central and Eastern Europe***. La conferință au participat următorii lectori: Agata Fijalkowski – profesor de Criminal Law la Lancaster University, Marea Britanie, Raluca Groseșcu – coordonatorul Serviciului documentare și cercetare al IICCR, Ruxandra Ivan – Universitatea din București, Germina Nagăț – directorul Direcției Investigații a CNSAS. Discuțiile au fost moderate de Corina Pălășan, expert IICCR. Conferința și-a propus familiarizarea publicului vizat (studenți de la specializările istorie, științe politice, relații internaționale și studii europene, administrație publică, filosofie de la universitățile din București) cu un subiect important și actual de istorie recentă a spațiului european postcomunist.

Conferința internațională *European Conscience and Communism*, 2-3 iunie 2008, Praga, Republica Cehă

Comitetul pentru educație, știință, cultură, drepturile omului și petiții de pe lângă Senat, Parlamentul Republicii Cehe, a organizat, în perioada 2-3 iunie, conferința ***European Conscience and Communism***. Din partea IICCR, la acest eveniment a participat Luciana Jinga, expert în cadrul Serviciului documentare și cercetare.

La discuțiile ce au acoperit două zile, au participat invitați de marcă precum: **Václav Havel**, fost deținut politic și fost președinte al Cehoslovaciei și al Republicii Cehă, **Pavel Žáček**, directorul Institutului pentru Studiarea Regimurilor Totalitare – Republica Cehă, **Lee Edwards**, Directorul Memorialului Victimelor Comunismului din Washington – USA, **Emanuelis Zingeris**, directorul Comitetului internațional privind crimele petrecute sub ocupația nazistă și sovietică din Lituania, **Hans Altendorf**, director al Arhivelor Securității de Stat – Germania, **Łukasz Kamiński**, director-adjunct, Departamentul pentru educație, Institutul Memoriei Naționale – Polonia, **Göran Lindblad**, membru al Comitetului de politică externă al Adunării permanente a Consiliului Europei.

La sfârșitul celor două zile de discuții și intervenții, participanții la Conferință au elaborat *Declarația de la Praga*. Declarația se dorește a fi o luare de poziție comună a tuturor celor implicați în procesul de investigare a crimelor și abuzurilor regimurilor comuniste.

Conferința internațională *Fall of the Berlin Wall: from Budapest to Vilnius*, 5-6 iunie 2008, Vilnius, Lituania

În intervalul 5-6 iunie 2008, dl. Marius Oprea, președinte al IICCR, a participat la Conferința internațională ***Fall of the Berlin Wall: from Budapest to Vilnius***, care a avut loc la Vilnius (Lituania).

Conferința a fost dedicată celei de a douăzecea aniversări a Mișcării de Independență din Lituania – *Sajudis* –, a Fronturilor Populare din Estonia și Letonia, precum și celei de a patruzecia aniversări a Primăverii de la Praga.

Principalele teme abordate de conferențieri au vizat mișcarea de eliberare a națiunilor în totalitarism, perestroika, acțiunile Federației Sindicatelor Poloneze *Solidarność*, rezistența armată împotriva ocupației sovietice, Revoluția Maghiară din 1956, Primăvara de la Praga (1968).

Lucrea domnului Marius Oprea, *When Statues are Burning – Communism in Romania, from Murder to Suicide / Când statuile ard – comunismul în România, de la crimă la sinucidere*, a vizat specificul mecanismului de funcționare a regimului comunist și abuzurile comise, precum și parcursul „democrației originale” instaurate după Decembrie 1989. Lucrarea a insistat asupra necesității condamnării faptelor comise prin adoptarea unor măsuri, la nivelul Parlamentului European, care să vizeze considerarea crimelor și abuzurilor regimului comunist drept crime împotriva umanității.

Conferința Sistemul Comunist între Realități și Discurs istoriografic, 12-13 iunie, București (organizator: Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului)

Cristina Roman, expert în cadrul Serviciului documentare și cercetare, a prezentat comunicarea ***Lichidarea structurilor politice democratice din România, 1945-1947.***

Simpozionul internațional Stat și viață privată în regimurile comuniste, Făgăraș-Sâmbăta de Sus, 3-5 iulie 2008

În perioada 3-5 iulie 2008, a avut loc ediția a III-a a Simpozionului internațional de la Făgăraș-Sâmbăta de Sus. Ediția din acest an a reprezentat o continuare a demersurilor începute în 2006, de a pune în discuție trecutul recent, și de a oferi istoricilor și cercetătorilor români și străini un cadru de dialog pe probleme de istorie recentă. Subiectele abordate s-au circumscris temei generale, „Stat și viață privată în regimurile comuniste”. Dintre acestea, menționăm: rolul statului în regimurile comuniste; interferența statului comunist în destinele individuale; interferența statului comunist în destinele colective; stat și viață privată în alte regimuri comuniste.

La ediția din 2008, au susținut lucrări, din partea IICCR, Cosmin Budeancă, Andrei Lascu, Alin Mureșan, Alexandru Matei, Constantin Vasilescu, Constantin Petre, Adrian Sandu, Cristina Roman, Corina Pălășan, Andrei Muraru, Dumitru Lăcătușu.

Simpozionul a fost organizat în colaborare cu Memorialul Rezistenței Anticomuniste „Țara Făgărașului”, Universitatea Națională de Arte din București, Asociația Culturală „Mozaic” din Cluj-Napoca.

Seminarul regional A portrait of a Neighbour. Teaching History on the Balkans II, 24-29 iulie, Sarajevo, Bosnia

Cosmin Budeancă a reprezentat IICCR la seminarul regional *A portrait of a Neighbour. Teaching History on the Balkans II*, al doilea din cadrul proiectului *Remember for the Future*. Seminarul a fost organizat de IIZ-DVV - Asociația Universităților Populare Germane.

Workshop-ul Crimes of Totalitarian Regimes in Central and Eastern Europe. Experiences and Valuations for the Future, 28-29 septembrie 2008, Vilnius

Cu ocazia comemorării zilei de 28 septembrie – dată la care a fost semnat protocolul secret al Pactului Ribbentrop-Molotov (1939) – Comisia Internațională pentru Evaluarea Crimelor Regimurilor de Ocupației Naziste și Sovietice din Lituania a organizat, la Vilnius, seminarul *Crimes of Totalitarian Regimes in Central and Eastern Europe. Experiences and Valuations for the Future*.

La seminar au participat directori și reprezentanți ai institutelor de cercetare, ambasadori, miniștri de externe și parlamentari din Cehia, Estonia, Germania, Letonia, Lituania, Polonia, România, Serbia, Slovacia, Slovenia, Bulgaria și Ungaria.

Unul dintre scopurile acestui seminar a fost acela de a obține, la nivel comunitar, o cunoaștere mai aprofundată a problemelor care vizează crimele comise de către regimurile totalitare în spațiul central și est-european. De asemenea, a fost adusă în discuție posibilitatea creării unei rețele informale la nivel de experți a țărilor din centrul și estul Europei.

Din partea României au participat doi experți din cadrul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului (Dan Drăghia și Ștefan Bosomitu) care au susținut comunicări referitoare la investigațiile speciale realizate de către IICCR, dar și cu privire la programele educaționale ale Institutului.

Conferința Hohenschönhausen-Forum: *After the End of Communism – How to Pass On the Knowledge of Dictatorship to the Young Generation*, Berlin, 1-2 octombrie 2008

Marius Stan, expert în cadrul Serviciului documentare și cercetare, și Andrei Lascu, expert în cadrul Serviciului muzeu-memorie, au participat în octombrie 2008 la conferința Hohenschönhausen-Forum: ***After the End of Communism – How to Pass On the Knowledge of Dictatorship to the Young Generation***, organizată de *Konrad Adenauer Stiftung*. Marius Stan a susținut prezentarea “What Do Students Learn about Communism? Impressions and Experience at School (Romania)”, iar Andrei Lascu a participat cu lucrarea “Ways to Elucidate Communism: Extracurricular Locations and Innovating Projects”.

Simpozionul *PERT’ 2008*, 3-5 octombrie 2008, Pitești

Lucia Hossu Longin, secretar general al IICCR, a prezentat la Simpozionul internațional despre ***Experimentul Pitești – Reeducarea prin tortură***, lucrarea *Viitoarea casă memorială „Elisabeta Rizea”*. Alin Mureșan, expert în cadrul Serviciului muzeu-memorie, a participat la Simpozion cu lucrarea *Despre învinși*, iar Dumitru Lăcătușu, expert în cadrul Serviciului investigații speciale, a prezentat lucrarea *Tudor Sepeanu și Serviciul inspecții între 1950-1951*.

A opta ediție a simpozionului *PERT’* a fost organizată de Fundația Culturală „Memoria” – filiala Argeș, Primăria Pitești, Muzeul Județean Argeș, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România – filiala Argeș, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, Institutul Român de Istorie Recentă.

Seminarul regional *Modern History Education – From Ethnocentrism to Multiculturalism*, 16-19 octombrie, Piran, Slovenia

Cosmin Budeancă a reprezentat IICCR la seminarul regional *Modern History Education-From Ethnocentrism to Multiculturalism*, din cadrul proiectului *Remember for the Future*. Seminarul a fost organizat de IIZ-DVV - Asociația Universităților Populare Germane.

Workshop-ul *Platform of European Memory and Conscience*, 10-11 noiembrie, Praga, Republica Cehă

Alin Mureșan, Luciana Jinga și Ștefan Bosomitu, experți ai IICCR, au participat la Workshop-ul *Platform of European Memory and Conscience*, organizat de Institutul pentru Studierea Regimurilor Totalitare din Cehia. Workshop-ul a fost o întâlnire a reprezentanților principalelor organisme europene care se ocupă cu studierea istoriei recente pe continent și a avut drept scop conturarea unei platforme europene pentru o mai bună coordonare internațională a activității de cercetare și comemorare a crimelor comise de regimurile totalitare din Europa secolului XX.

COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

Vizita de studiu în Republica Federală Germania, aprilie 2008

În perioada 7-12 aprilie 2008, o delegație formată din șase experți ai IICCR a desfășurat o vizită de studiu în R.F.G. (la Berlin și Leipzig), organizată de unul dintre partenerii constanți ai Institutului, Fundația **Konrad Adenauer** din București. Vizita de studiu cu tema „Politici ale memoriei în R.F.G.” a avut un program dens și riguros urmat, care a prilejuit experților IICCR vizitarea unora dintre cele mai importante memoriale și muzee de istorie germane, precum **Memorialul Zidului Berlinului**, **Centrul de cercetare și documentare din Normannenstrasse** (Berlin), amplasat la fostul sediu central al STASI; **Memorialul Conferinței de la Wannsee**, lângă Berlin; **Memorialul de la Berlin-Hohenschonhausen**, amenajat în clădirea celei mai importante închisori din fosta RDG, administrate de STASI, **Muzeul Runden Ecke**, constituit în fostul sediu STASI din Leipzig, **Centrul Leipzig al Autorității Federale pentru Documentele Serviciului Securității Statului al fostei RDG (BStU)**, **Forumul de Istoriografie din Leipzig**, **Bunkerul STASI** de lângă Leipzig. Totodată, au avut loc întrevederi cu cei implicați efectiv (muzeografi, cercetători, istorici, foști deținuți politici) în organizarea acestora. Limba de lucru a vizitei a fost germana, serviciile de interpretariat fiind asigurate de Fundația **Konrad Adenauer** de-a lungul întregii vizite.

Vizita de studiu organizată de către Fundația **Adenauer** a constituit, de asemenea, un prilej de a face cunoscută în Germania activitatea IICCR, interlocutorii noștri manifestând un real interes pentru proiectele Institutului, și a deschis multiple perspective de cooperare internațională pentru IICCR, mai ales în domeniul proiectelor muzeale și educaționale inițiate de Institutul nostru.

Semnarea Protocolului de Cooperare dintre Institutul Memoriei Naționale (IPN) și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR), septembrie 2008

În intervalul 21-24 septembrie 2008, a avut loc vizita delegației Institutului Memoriei Naționale (IPN) la București, în vederea semnării *Protocolului de Cooperare* între instituția mai sus-amintită și Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR). Cu această ocazie, au avut loc o serie de întâlniri cu reprezentanți ai Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția Parchetelor Militare, ai Cancelariei Primului-Ministru, ai Arhivelor Naționale ale României și ai Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității. S-au discutat probleme referitoare la lustrare, cadrul legislativ care reglementează activitatea IICCR și, respectiv, IPN, posibilitățile de colaborare în activitatea de documentare și cercetare.

Ceremonia de semnare a *Protocolului* a avut loc marți, 23 septembrie, la Institutul Diplomatic Român. Delegația poloneză, formată din opt membri, a fost reprezentată de președintele IPN, Dr. Janusz Kurtyka, iar IICCR a fost reprezentat de Dr. Marius Oprea, președinte, și dl. Stejărel Olaru, director general. La eveniment au fost invitați, de asemenea, diplomați și personalități ale vieții publice din România.

În vederea îndeplinirii atribuțiilor legale care le revin, cele două Institute și-au propus ca, în urma încheierii acestui *Protocol*, să își diversifice activitatea de documentare și cercetare și să se susțină reciproc în realizarea proiectelor și acțiunilor de interes comun (expoziții, publicații, seminarii, conferințe, cursuri de perfecționare, proiecte educaționale). Cu prilejul semnării *Protocolului*, IICCR și IPN au pregătit, de asemenea, copii ale unor documente de arhivă care se referă la relația dintre cele două state în intervalul 1939-1990.

http://www.iiccr.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_iiccr_ipn.pdf

Portalul memoriei europene, noiembrie 2008

Institutul pentru Studierea Regimurilor Totalitare din Cehia (www.ustrcr.cz), **Asociația Post Bellum** (www.postbellum.cz) și **Czech Radio** (www.rozhlas.cz/portal/portal/) au lansat împreună, în 2008, un proiect denumit *Memory of Nation*, concretizat în construirea unui portal on-line al memoriei europene referitoare la regimurile totalitare din secolul XX. Aceste instituții au creat împreună **Asociația memoriei europene**, o comunitate care adună laolaltă toate proiectele naționale europene de istorie orală. Scopul este acela de a crea un portal paneuropean cuprinzând o arhivă digitală a mărturiilor despre ororile totalitarismelor secolului trecut (www.memoryofnation.eu). Portalul va colecționa înregistrări, clipuri, fotografii, texte, protocoale, chestionare, documente de arhivă, comentarii de specialitate etc., scopul fiind acela de a face din acest portal o arhivă digitală a tuturor mărturiilor despre totalitarism în Europa. Portalul va oferi și înlesni posibilitatea unor comparații ale acestor mărturii, în speranța că pe viitor vor exista suficiente resurse financiare pentru a avea, măcar în limba engleză, toate proiectele naționale de memorie implicate; între timp, fiecare țară va avea în limba sa, pe acest portal, secțiuni on-line și arhive specifice.

Începând cu noiembrie 2008, IICCR face parte din această **Asociație a Memoriei Europene**, iar administratorul secțiunii românești a portalului este Marius Stan, care a primit de la Praga un certificat de atestare a competențelor necesare pentru administrarea site-ului. Începând cu anul 2009, Marius Stan, împreună cu alți doi experți de la Serviciul muzeu-memorie al IICCR, va încărca pe portal interviurile realizate cu foști deținuți politici, în conformitate cu criteriile stabilite de partea cehă. Marius Stan urmează să finalizeze traducerea în limba română a secțiunii de *homepage* a site-ului www.memoryofnation.eu.

LANSĂRI DE CARTE

IICCR și Facultatea de Istorie a Universității din București au continuat seria lansărilor lunare de carte, inițiată în noiembrie 2007. În cursul anului 2008, au fost lansate următoarele volume:

- 7 februarie - Victor Roșca, **Moara lui Kalusek. Începutul represiunii comuniste**, Editura Curtea Veche, București, 2007;
- 6 martie - Traian Popescu, **File din istoria Comunismului. Comunismul la judecata istoriei**, Editura Scara, București, 2007;
- 10 aprilie - Zicu Ionescu și Remus Petre Cîrstea, **Martiri argeșeni și musceleni. 1939-1989**, Editura Tiparg, Pitești, 2006;
- 15 mai - Ion Halmaghi, **Memoriile viitorului**, Editura Mesagerul de Făgăraș, 2008;
- 12 iunie - Ion Gavrilă Ogoranu, **Iuda**, Editura Marist, Baia Mare, 2008;
- 16 octombrie - Marcel Petrișor, **Trecute vieți de domni, de robi și de tovarăși**, Editura Vremea, București, 2008;
- 13 noiembrie - **Mărturisirea unui creștin. Părintele Marcu de la Sihăstria**, Editura Mănăstirea Petru Vodă, 2008;
- 11 decembrie - Anca Ciuciu (ed.), **Ațiunea Credinciosul - Șef rabinul dr. Moses Rosen și comunitatea evreiască în arhivele CNSAS**, Editura Hasefer, București, 2008.

Alte lansări de carte organizate în București și în țară:

- 8 februarie - Centrul Cultural „Reduta”, Brașov - Victor Roșca, **Moara lui Kalusek. Începutul represiunii comuniste**, Editura Curtea Veche, 2007;
- 9 februarie - Fundația Culturală „Negru Vodă”, Făgăraș - Victor Roșca, **Moara lui Kalusek. Începutul represiunii comuniste**, Editura Curtea Veche, 2007;
- 27 februarie - Institutul Cultural Român București - **Anuarul IICCR - Elite comuniste înainte și după 1989**, vol II/2007; **Experiențe carcerale în România Comunistă**, vol. I, Cosmin Budeancă (coord.), Polirom 2007; Alin Mureșan, **Pitești. Cronica unei sinucideri asistate**, Editura Polirom, 2007;
- 5 martie - Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, **Anuarul IICCR - Elite comuniste înainte și după 1989**, vol II/2007; **Experiențe carcerale în România Comunistă**, vol. I, Cosmin Budeancă (coord.), Polirom 2007; Alin Mureșan, **Pitești. Cronica unei sinucideri asistate**, Editura Polirom, 2007;
- 7 martie - Universitatea de Vest, Timișoara - **Anuarul IICCR - Elite comuniste înainte și după 1989**, vol II/2007; **Experiențe carcerale în România Comunistă**, vol. I, Cosmin Budeancă (coord.), Polirom 2007; Alin Mureșan, **Pitești. Cronica unei sinucideri asistate**, Editura Polirom, 2007;
- 27 iunie 2008, Uniunea Scriitorilor din România - Dan Lucinescu, **Destine**, Editura Siaj, București 2008; Dan Lucinescu, **Jertfa** (ediția a II-a), Editura Siaj, 2008;
- 8 noiembrie 2008, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași – Mihai Stamatescu, Raluca Grosescu, Dorin Dobrinu, Andrei Muraru, Liviu Pleșa, Sorin Andreescu, **O istorie a comunismului din Romania. Manual pentru liceu**, Editura Polirom, 2008; Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucera, **Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)**, Editura Polirom, 2008; Dorin Dobrinu (editor), **Listele morții. Deținuți politici decedați în sistemul carceral din România potrivit documentelor**

Securității, 1945-1958, Editura Polirom, 2008; Adrian Neculau (coordonator), *La vie quotidienne en Roumanie sous le communisme*, Editura L'Harmattan, 2000

PUBLICAȚII

Andrei Muraru (coord.), Dictionarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967), Editura Polirom, Iași, 2008

Dictionarul penitenciarelor din România comunistă își propune să prezinte o istorie a tuturor unităților penitenciare care au funcționat pe teritoriul României în perioada 1945-1967, fiind *prima monografie completă a sistemului carceral comunist*. Pe baza documentelor de arhivă (Arhiva Administrației Naționale a Penitenciarelor, CNSAS, Open Society Archives Budapesta, Arhivele Naționale Istorice Centrale etc.) dar și pe baza literaturii de specialitate, memorialisticii și mărturiilor orale, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România a întocmit primul istoric de acest fel.

Volumul cuprinde peste 130 de unități penitenciare, dintre care amintim pe cele mai importante: Aiud, Balta Brăilei, București și împrejurimile, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Dumbrăveni, Făgăraș, Galați, Gherla, Jilava, Minele de plumb, Mislea, Pitești, Râmnicu Sărat, Sighet, Suceava, Oradea, Văcărești. Aspectele avute în vedere au fost așezarea geografică, istoria penitenciarului până în 1945, unitatea carcerală în perioada comunistă, regimul de detenție, abuzurile comise, conducerea penitenciarului etc.

La realizarea volumului au contribuit experții IICCR: Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucera. http://www.crimelcomunismului.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_dictionar.pdf

Stelian Tănase (coord.), *Dosarul Brucan. Documente ale Direcției a III-a Contraspionaj a Departamentului Securității Statului (1987-1989)*, Polirom, 2008. Editie îngrijită și studiu introductiv de Radu Ioanid

S-ar putea ca butada brucaniană a lucrurilor care se întâmplă nu mai devreme de 20 de ani să stea în picioare. O dovadă poate fi și recenta apariție editorială cuprinzând documente din dosarul de urmărire informativă a lui Silviu Brucan, în special din perioada 1987-1989. Colecția coordonată de către Stelian Tănase mai cuprinde, pe lângă documentele menționate, o prefață semnată de Gheorghe Câmpeanu (saga dosarului, profilul personajului în context societal românesc ș.a.m.d.) și un amplu studiu introductiv semnat Radu Ioanid (biografie Brucan, contactul lui cu Securitatea, Scrisoarea celor șase și atât de multe altele). De altfel, R. Ioanid

sintetizează foarte bine pe coperta a IV-a utilitatea unui astfel de demers: punerea în context și deslușirea semnificantă a Scrisorii celor șase, precum și parcurgerea mai limpede a structurii funcționale a Securității.

Comunist fervent al anilor '50, disident sau complotist al regimului Ceaușescu (după interpretare), analist politic al profețiilor despre trecut (și, uneori, despre viitor), Silviu Brucan a intrat definitiv în imaginarul recent al românilor, devenind interesant pentru istoriografia românească, prin sine și prin efectele sale „de domino”. *Dosarul Brucan* poate pătrunde cu succes în siajul oricărui gen de discuții despre comunismul românesc.
http://www.crimelecomunismului.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_radu_ioanid.pdf

Cosmin Budeancă (coord.), Florentin Olteanu (coord.), *Forme de represiune în regimurile comuniste*, Polirom, 2008

Regimurile totalitare au recurs adesea la represiune și teroare pentru a ține sub control populația ostilă dictaturii. Completând studiile de istorie recentă a României, volumul prezintă instrumentele și formele de represiune ale dictaturii comuniste, de la urmărirea indivizilor incomozi până la asasinarea reprezentanților de marcă ai unor categorii sociale, minorități etnice sau religioase, folosite atât pentru instaurarea regimului, cât și pentru menținerea puterii. Elaborate pe baza documentelor din arhive și a mărturiilor foștilor deținuți politici, cele 31 de studii analizează aspecte definitorii ale represiunii comuniste: lagărele de concentrare și de muncă, mijloacele de tortură, înfometarea, deportările și încălcarea drepturilor fundamentale ale omului: libertatea credinței, libera exprimare și libertatea presei.

http://www.crimelecomunismului.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_forme_de_represiune.pdf

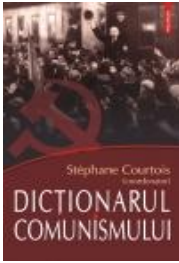
Cosmin Budeancă (coord.), *Experiențe carcerale în România comunistă*, vol II, Polirom, 2008

A apărut volumul al II-lea din seria *Experiențe carcerale în România comunistă*, care reunește 25 de interviuri cu foști deținuți politici din județele Bacău, Buzău, Cluj, Covasna, Dolj, Galați, Neamț și Vaslui. Interviurile, realizate de experții IICCR în intervalul 2007-2008, aduc la lumină mărturii în mare parte inedite despre regimul penitenciar din România comunistă, din partea celor care l-au cunoscut cel mai bine în mod nemijlocit: deținuții politici. Toate transcrierile au fost adnotate cu informații suplimentare despre personajele și evenimentele majore menționate de către martori, provenite din lucrările de specialitate și din arhive.

<http://www.polirom.ro/catalog/carte/experiente-carcerale-in-romania-comunista-volumul-al-ii-le-3226/detalii.html>

Stephane Courtois (coord.), Dictionarul comunismului, Polirom, 2008

A apărut *Dicționarul comunismului*, coordonat de Stéphane Courtois, o ediție revăzută și adăugită față de cea ce se lansa în 1998 pe piața românească sub titlul de *Cartea neagră a comunismului*. Dacă în urmă cu 10 ani absența României dintre copertele *Cărții negre* era oarecum surmontată de o addendă sumară (coord. Romulus Rusan), la ediția din acest an sunt introduse aproximativ 30 de pagini cu termeni-cheie, reprezentativi pentru istoria comunismului românesc. Cercetătorii IICCR au lucrat la acest adaos și, deși nu reprezintă un beneficiu exhaustiv adus la ediția în limba română a lucrării lui Courtois, este totuși o completare necesară. Cartea în sine nu poate fi prezentată în tușe sau nuanțe distincte, pentru că este, pur și simplu, un instrument de lucru indispensabil. Este suficient să menționăm doar câțiva dintre autorii reputați care au descompus în acest volum, până la atomi, istoria comunismului mondial: Stéphane Courtois, Jean-Luc Domenach, Marc Lazar, Jacques Rupnik sau Françoise Thom.

http://www.cotidianul.ro/comunismul_cap_de_afis_la_polirom-65164.html

<http://www.evz.ro/articole/detalii-articol/467359/Romania-in-dictionarul-comunismului/>

<http://www.newsin.ro/gaudeamus-dic%C5%A3ionarul-polirom.php?cid=view&nid=4c33182f-1f7a-4358-8c0a-a6f7e9d524ef&hid=media>

Larisa Turea, Cartea Foametei, Curtea Veche, 2008

„Moldova sovietică, 1946-1947: mama face turte din iarbă și pământ și le împarte cu grijă între copii. Tatăl pleacă la oraș, în căutare de hrană, și la întoarcere moare în pragul casei, epuizat de foame. Vecinului cineva i-a furat calul și i l-a omorât ca să-l mănânce. Iar despre o femeie ce locuiește câteva case mai încolo s-a auzit că și-a ucis mezinul de câteva luni pentru a-și hrăni ceilalți copii. Între timp, detașamentele de rechiziționare își continuă cu sârg misiunea, ca nu cumva să fi scăpat vreun bob de grâu prin podul cuiva.”

Puțină lume știe că în Moldova, între anii 1946-1947, foametea a ucis peste 200 000 de oameni. Cauza oficială a fost seceta, însă cea reală au fost autoritățile comuniste. Volumul Larisei Turea aduce mărturii cutremurătoare ale supraviețuitorilor, documente și fotografii de arhivă, și umple astfel un gol despre un episod mai puțin cunoscut din istoria teritoriului dintre Prut și Nistru.

Volumul a apărut la Editura Curtea Veche cu sprijinul IICCR.

Dictionarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Volumul I. Aparatul central 1948 – 1989 - în curs de apariție

În anul 2009 este programat să apară primul volum dedicat persoanelor care au deținut funcții de conducere în sistemul penitenciar românesc: *Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Volumul I. Aparatul central 1948 – 1989*. Ofițerii menționați în acest volum au deținut, în perioada 1948 – 1989, cel puțin o funcție în aparatul central al Direcției Unităților de Muncă, Centrul de Coordonare Constanța/formațiunea 0722, aparatul central al Direcției Generale a Penitenciarelor, Serviciul penitenciar din MAI, Direcția Închisori și Penitenciare, Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, Direcția Penitenciare Lagăre și Colonii, Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă sau în școlile militare de subofițeri și ofițeri ale MAI/MI. Acest volum va fi continuat cu ofițerii și angajații civili care au deținut funcții de conducere în unitățile exterioare ale DGP (penitenciare, colonii de muncă și unități de muncă).

Cicerone Ionițoiu, Memorii, vol. I, Polirom, sub tipar

Articole, studii publicate

- Articole ale experților IICCR în *Dicționarul comunismului*, Stephane Courtois (coord.), Polirom, 2008;
- Dumitru Lăcătușu, *Coloniile de minori*, în „Fenomenul Pitești – Reeducarea prin tortură”, vol. VII, Pitești, 2008;
- Dumitru Lăcătușu, *Ideologia – baza represiunii comuniste*, în „Forme de represiune în regimurile comuniste”, Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), Polirom, 2008;
- Mihai Burcea, *Marea Adunare Națională, girantul C.C. al P. C. R.*, publicat în „Forme de represiune în regimurile comuniste”, Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), Polirom, 2008;
- Andrei Muraru, *Profilul reeducatorului. Biografia lui Gheorghe Crăciun*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), „Forme de represiune în regimurile comuniste”, Polirom, 2008;
- Marius Stan, *Recrutarea cadrelor superioare de penitenciar: 1945-1989*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), „Forme de represiune în regimurile comuniste”, Polirom, 2008;
- Cristina Roman, *Campania de lichidare a opoziției politice în perioada 1945-1947*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), „Forme de represiune în regimurile comuniste”, Polirom, 2008;
- Alin Mureșan, *Represiunea fizică și psihică în cadrul Experimentului Pitești*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), „Forme de represiune în regimurile comuniste”, Polirom, 2008;

- Andrei Muraru, *Istoricul penitenciarului Iași din 1945 până la sfârșitul epocii Gheorghiu-Dej. Câteva note*, în *Analele științifice ale Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Istorie*, TOM LII – LIII, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006-2007;
- Alin Mureșan, *How to express the inexpressible*, în *Caietele Echinox*, nr. 15, „Memoires de prison/Prison Memories”, Ruxandra Cesereanu (coord.), 2008;
- Cosmin Budeancă, *Percepția emigrării etnicilor germani în perioada 1945-1989 în memoria colectivă a comunităților românești*, în *AIO - Anuarul Institutului de Istorie Orală*, IX, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008.

EXPOZIȚII

Expoziție de fotografii din fostele penitenciare comuniste, 18-19 aprilie, București

În cadrul Simpozionului *ARA - Arhitectură, Restaurare, Arheologie. Protecția patrimoniului arheologico-arhitectural*, desfășurat la București între 18 și 19 aprilie, a avut loc și vernisajul unei expoziții de fotografie din câteva foste penitenciare comuniste care urmează să fie transformate în muzee memoriale (Jilava, Râmnicu Sărat și Făgăraș). O parte din fotografiile expuse au fost realizate de către experții IICCR.

Expoziția de artă grafică *Ce înseamnă comunismul pentru mine?*, 9 iunie, Budapesta

La data de 9 iunie 2008, a avut loc la Institutul Cultural Român din Budapesta vernisajul expoziției de artă grafică cu tema *Ce înseamnă comunismul pentru mine?*. Expoziția reunește mai multe desene și colaje de fotografie care au participat la concursul național de eseuri și artă grafică *Ce înseamnă comunismul pentru mine?*, destinat elevilor din clasele V-XII și organizat de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România în anul 2007. Exponatele au fost însoțite și de fragmente din eseurile premiate la concursul menționat.

La vernisaj au luat cuvântul domnul Marius Oprea, președintele Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România, Excelența Sa Doamna Ireny Comaroschi, ambasador al României în Ungaria, doamna Mária Schmidt, director al Muzeului *Casa Terorii* din Budapesta, și doamna Brîndușa Armanca, director al Institutului Cultural Român din Budapesta.

Vernisajul a fost urmat de o masă rotundă despre politică și memorie în raport cu regimul comunist din România și Ungaria, precum și despre rolul și posibilitățile școlii în transmiterea istoriei. La eveniment au participat și reprezentanți ai mass-media.

Expoziția MI-OP. Vizibilitate redusă. Consemnări fragmentare despre victime ale închisorilor comuniste (autori: Irina Hasnas-Hubbard, Chuck Hubbard) - Penitenciarul Râmnicu Sărat, 24 august - 8 septembrie

Expoziția a cuprins o serie de lucrări realizate pe pânză prin tehnica *serigrafiei*. Acestea au fost dedicate victimelor închisorilor comuniste, luând ca exemplu pe Lena Constante și Ion Mihalache, în scopul evocării unor momente din viața „domestică” din penitenciar. Expoziția este, totodată, și un tribut adus suferinței și rezistenței lor. Titlul expoziției, *MI-OP. Vizibilitate redusă*, se referă la efortul autorilor de a urmări în mod susținut și de a înțelege în profunzime fărădelegile regimului comunist.

Expoziția a fost vernisată în data de 24 august 2008 și a fost un eveniment important în cadrul Universității de Vară de la Râmnicu Sărat. La vernisaj au luat cuvântul Lucia Hossu Longin, secretar general al IICCR, Dennis Deletant, istoric, Pedro Fuentes Cid, reprezentantul Asociației Foștilor Deținuți Politici Cubanezi și autorii expoziției.

Expoziția de fotografie *Between the lines*

În data de 10 noiembrie 2008, în holul Facultății de Științe Sociale a Universității Caroline din Praga, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România, împreună cu Institutul Cultural Român din Praga și Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, a vernisat expoziția de fotografie *Between the lines*, concept al istoricului Andrea Varga.

La eveniment au participat Ladislau Csendes, președintele CNSAS, Laura Stancu, directorul Direcției arhivă centrală a CNSAS, Veronica Miclea, director adjunct al ICR-Praga, Mircea Dan Duță, director al ICR-Praga, Luciana Jinga, expert IICCR, Ștefan Bosomitu, expert IICCR, reprezentanți ai ambasadei Republicii Ungare la Praga, numeroși elevi și studenți.

Expoziția *Overcoming Dictatorships*, 22 decembrie, București

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România și Muzeul Național de Artă Contemporană au organizat expoziția *Overcoming Dictatorships – Encounter of Poets, Artists and Writers*, la Teatrul Național din București.

Expoziția face parte din proiectul european *Overcoming Dictatorships – Encounter of Poets, Artists and Writers*, care are drept scop înlesnirea schimbului intercultural între artiști, poeți și scriitori din diverse țări europene ex-comuniste (Germania, Ungaria, Polonia, Cehia, Italia, România), oferindu-le participanților șansa de a-și prezenta operele și de a-și împărtăși experiențele din perioada dictaturii.

Dacă anul trecut au fost organizate mai multe workshop-uri pentru scriitorii și poeții din țările participante la proiect, în anul 2008 prioritatea a constituit-o expoziția itinerantă a artiștilor cooptați în proiect. Pentru a evidenția drama românească a depășirii dictaturii comuniste, în cadrul acestei expoziții va fi proiectat filmul *Piața Universității - România (1991)* regizat de Vivi Drăgan Vasile, Stere Gulea și Sorin Ilieșiu. De asemenea, Muzeul Național de Artă Contemporană va exemplifica teroarea comunistă alăturând expoziției lucrări din arhiva proprie.

<http://www.mediafax.ro/cultura-media/expozitia-overcoming-dictatorship-depasirea-dictaturii-prin-arta-vernisata-la-etaj-3-4.html?1706;3671817>

<http://www.tvr.ro/articol.php?id=54199>

PROIECȚII DE FILME

Filme din arhiva Securității maghiare, *Politia politică: instrucțiuni de folosire. Filme documentare din arhiva Securității maghiare*

În data de 7 octombrie 2008, la ora 17.00, la Muzeul Țăranului Român, IICCR a organizat proiecția unor documentare din arhiva Securității maghiare. Sub titlul „Poliția politică: instrucțiuni de folosire. Filme documentare din arhiva Securității maghiare”, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România și MȚR au propus publicului larg un colaj privind aspectele mai puțin cunoscute ale unei instituții care a reprezentat instrumentul de conservare a puterii în fostele state comuniste. Proiectul a fost realizat cu sprijinul istoricului Andrea Varga.

Filmele incluse în program (inedite pentru publicul român) au înfățișat aspecte tehnice din activitatea Securității maghiare: „Percheziția secretă”, „Instrucțiuni pentru răspândirea manifestelor”, „Urmărirea în cadrul contraspionajului” sau „Instrucțiuni de organizare a caselor conspirative”. Metodele de lucru ale Securității au fost similare în toate țările fostului bloc comunist, astfel încât materialele documentare prezentate au constituit un punct valid de pornire pentru discuțiile care au avut loc la sfârșitul proiecțiilor. Printre invitații la dezbateri s-au numărat Marius Oprea (președintele Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România), Radu Filipescu (președintele Grupului pentru Dialog Social) și Liviu Pleșa (cercetător la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității).

Proiecții similare au mai fost organizate în centrele universitare din Iași și Cluj. Vineri, 5 decembrie 2008, Centrul Cultural Francez din Iași a găzduit proiecția filmelor documentare. Printre invitații la dezbateri s-au numărat Germina Nagăț (director Direcția de Investigații la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității), Dorin Dobrinu (director general al Arhivelor Naționale ale României), Ovidiu Buruiană (conf. univ. dr., Facultatea de Istorie, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași). Miercuri, 10 decembrie 2008, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR), în colaborare cu Institutul de Istorie Orală (IIO) și Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj, a organizat proiecția de filme documentare din arhiva Securității maghiare sub titlul „Poliția politică: instrucțiuni de folosire”. Din partea organizatorilor au vorbit Valentin Orga (IIO) și Cosmin Budeancă (IICCR), în timp ce lect. dr. Lönhárt

Tamás de la Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj a făcut un istoric al organelor de represiune din Ungaria.

<http://www.hotnews.ro/stiri-cultura-4586057-filme-documentare-din-arhiva-securitatii-maghiare.htm>

http://www.jurnaluldeest.ro/viewart.php?wid=0&c_nr=1609&artid=42179&back_page=http://www.jurnaluldeest.ro

http://www.cotidianul.ro/la_muzeul_aranului_roman_vor_fi_difuzate_documentare_din_arhiva_securitatii_maghiare-59648.html

Expertii Serviciului muzeu-memorie au susținut proiectarea filmului **Execuția** (27 februarie - Institutul Cultural Român din București; 5 martie - Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca; 7 martie - Universitatea de Vest, Timișoara).

În septembrie 2008, la Universitatea „Al.I.Cuza” din Iași, a fost prezentat filmul **Băieții răi**, din seria filmelor documentare **Reconstituiri**. IICCR a fost reprezentat la eveniment de dl. Stejărel Olaru, director general, și doamna Lucia Hossu Longin, secretar general.

FILME DOCUMENTARE

O serie de șapte filme documentare realizate de **Televiziunea Română** în coproducție cu **Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România (IICCR) – Reconstituiri** – a fost lansată, la sediul IICCR, la data de 9 aprilie 2008. Evenimentul a fost prezentat de d-na Lucia Hossu Longin, dl. Stejărel Olaru (coordonatori de proiect), dl. Alexandru Munteanu, producător, și dl. Dan Neșulea, regizorul seriei.

Seria **Reconstituiri** se deschide cu **Băieții răi**, o reconfigurare a evenimentului de la 23 august 1981, din județele Hunedoara și Timiș, când trei tineri au capturat un autobuz de călători, cu gândul de a forța frontiera și a trece în Iugoslavia. În acea zi „festivă” pentru autorități s-a produs o adevărată baie de sânge. **(data difuzării: 10 aprilie 2008)**

Atacul de la Berna. Fondurile de arhivă din România și din Elveția dau posibilitatea reconstituirii corecte a ceea ce s-a numit, în presa comunistă, atacul asupra Legației RPR din Berna. Conducătorul grupului va fi răpit și executat mult mai târziu, după proces, în februarie 1960, de către organele Securității. **(data difuzării: 17 aprilie 2008)**

Fă-l să dispară! Setea de putere și cruzimea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej nu s-au manifestat doar în conducerea țării, ci și în propria sa familie, unde nu a ezitat să trimită la moarte pe cei nedoriți. Fiica cea mare a liderului se îndrăgostește de un tânăr chirurg, Gheorghe Plăcințeanu, care sfârșește, în chinuri inimaginabile, în cumplita închisoare de la Râmnicu Sărat. **(data difuzării: 24 aprilie 2008)**

Ministerul Adevărului. Propulsând false valori, organizând glorii oficiale și campanii de denigrare, știri false sau diversiuni, aparatul cultural al epocii totalitare (presă, literatură, propagandă), ce și-a avut sediul în „Casa Scânteii”, nu a făcut decât să servească și să legitimizeze un regim și ideologia lui. Documentarul propune istoria tulburătoare a unui asasinat cinematografic, și anume, interzicerea și blocarea filmului „Faleze de nisip”, la câteva zile de la premieră. **(data difuzării: 15 mai 2008)**

Culianu în țara lui Ceaușescu. Plecat din România, în iulie 1972, după ce refuzase o colaborare cu Securitatea, tânărul Culianu își perfecționează studiile și devine cel mai tânăr profesor al Universității din Chicago. Urmărit de la vârsta de 20 de ani, este asasinat la 21 mai 1991, în toaleta Universității, la câțiva pași de catedra lui. **(data difuzării: 22 mai 2008)**

O crimă la Chicago. Filmul reconstituie, cu ajutorul poliției, al martorilor și al prietenilor marelui dispărut, ziua de 21 mai 1991, zi în care profesorul de istoria religiilor Ioan Petru Culianu a fost asasinat în incinta Divinity School a Universității din Chicago. **(data difuzării: 29 mai 2008)**

Operațiunea Grecia. Din grupul de 11 luptători cu arma în mână, din Munții Făgărașului, au rămas în viață, în anul 1956, doar șase lideri. Atrăși într-o capcană, cei șase cred că vor pleca în Grecia, când, de fapt, autobuzul înțesat de securiști îi duce la Jilava.

Documentarul reface dosarul acțiunii care a dus la prinderea și executarea celor șase rezistenți. **(data difuzării: 5 iunie 2008)**

FOTOTECA ONLINE A COMUNISMULUI ROMÂNESC

La 19 ani de la Revoluția din 1989, istoria comunismului românesc este încă prea puțin cunoscută, iar accesul istoricilor la documentele vremii a fost supus anumitor restricții.

Fotografia #A002, ANIC, fond ISISP,
1 mai 1965

Fotografia #A049, ANIC, fond ISISP,
Congresul al VIII-lea al UTC-ului

În acest context, în dorința de a facilita accesul la informații atât istoricilor, cât și celor interesați de perioada comunistă, la data de 1 septembrie 2008, între **Arhivele Naționale ale României** și **Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România** s-a semnat un protocol de colaborare în scopul realizării **Fototecii online a comunismului românesc**, prima bază de date gratuită accesibilă pe internet cu fotografii din perioada 1945-1989.

În anul 2008 au fost scanate 4 000 de imagini, dintre care au fost prelucrate 2 200, iar 1 500 au fost deja postate pe site-urile celor două instituții inițiatoare.

<http://www.adevarul.ro/articole/fototeca-online-a-comunismului-romanesc-pune-la-dispozitie-pest-1-500-de-fotografii.html>

<http://www.evz.ro/articole/detalii-articol/832062/Fototeca-comunismului-gratuit-pe-internet/>

<http://www.romanialibera.ro/a141627/ceausescu-asa-cum-nu-l-stia-poporul.html>

FIȘE MATRICOLE PENALE

În perioada 1947-1989, penitenciarele și coloniile de muncă ale României au reprezentat locurile unde au fost deținute zeci de mii de persoane a căror singură vină a fost faptul că nu erau de acord cu noua ordine politică și socială impusă de Partidul Comunist Român. Acești oameni au intrat într-un sistem penitenciar care îi considera mai periculoși decât răufăcătorii de rând, fiind supuși tuturor rigorilor administrative, dar suferind în plus datorită stigmatului de deținut politic. Fiecărui deținut politic i s-a

întocmit cel puțin o fișă matricolă penală. Fișele de penitenciar/fișele matricole penale cu mențiuni specifice au fost păstrate în arhiva Direcției Generale a Penitenciarelor (astăzi Administrația Națională a Penitenciarelor) și centralizate la penitenciarul Jilava.

Pe lângă aceste fișe, IICCR publică și fișele matricole ale persoanelor care au fost executate în perioada regimului comunist. În acest caz, s-a făcut o împărțire a fișelor între cele ale deținuților de drept comun executați și cele ale deținuților politici executați.

Datorită volumului extrem de mare de documente, până în prezent au fost prelucrate complet și postate pe site-ul IICCR numai fișele deținuților ale căror nume încep cu literele A, B și C și fișele deținuților executați în perioada regimului comunist. La sfârșitul anului erau pregătite pentru a fi postate pe site și fișele corespunzătoare literelor D, E, F.

http://www.crimelecomunismului.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_fise_matricole.pdf

ACTE NORMATIVE NEPUBLICATE

Serviciul investigații speciale a continuat pe tot parcursul anului 2008 să îmbunătățească baza de date a IICCR prin fotocopierea actelor normative nepublicate în Buletinul Oficial al RPR/RSR. Aceste documente se găsesc în Arhiva Guvernului României și Arhivele Naționale Istorice Centrale.

Din cele două arhive au fost fotocopiate peste 500 de Decrete și HCM-uri, care se referă la înființarea și organizarea unor instituții de partid și de stat; drepturile salariale ale militarilor și angajaților civili din Ministerul Afacerilor Interne; serviciul militar obligatoriu ș.a.m.d.

http://www.crimelecomunismului.ro/pdf/ro/ecouri_in_presa/ecouri_in_presa_documente_inedite_din_arhivele_comuniste.pdf

VOLUNTARIAT

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului în România a continuat și în anul 2008 campania de voluntariat lansată în 2006. Programul se adresează tinerilor interesați de studierea comunismului românesc, de investigarea și identificarea crimelor, abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe întreaga durată a regimului comunist în România. Sunt așteptați să-și ofere serviciile de voluntariat studenți sau absolvenți de istorie, drept, științe politice, jurnalism, comunicare sau sociologie.

În anul 2008 a fost reluat un proiect referitor la fișarea unor cărți referitoare la perioada comunistă, întrucât experții IICCR au considerat că un astfel de demers le este de folos atât studenților, pe care îi ajută să-și îmbogățească cunoștințele despre regimul comunist, cât și cercetătorilor, care beneficiază astfel de o bază de date notabilă.

ACTIVITATEA DE RELAȚII CU PUBLICUL

În atenția Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului în România a ajuns, în cursul anului 2008, un număr de 145 de petiții care semnalez diverse aspecte privind încălcarea drepturilor omului în perioada regimului comunist. Majoritatea sunt cereri ce vizează o problemă largă, a cărei analiză și soluționare competentă a constituit una dintre prioritățile experților IICCR. La acestea se adaugă documente, studii, cărți, propuneri de colaborare, mărturii, scrisori deschise sau scrisori de felicitare sosite din partea publicului interesat de activitatea Institutului. Un număr de 5 petiții au fost clasate, în condițiile legii. Au fost soluționate, totodată, 15 cereri de primire în audiență, audiențele fiind susținute la sediul Institutului, în urma unor programări prealabile. Au existat, de asemenea, persoane care au venit fără programare la sediul IICCR, pentru a solicita informații sau pentru a semnala aspecte referitoare la abuzurile săvârșite în timpul regimului comunist. Acestea au fost îndrumate de experții Institutului, în conformitate cu reglementările impuse de cadrul legal de funcționare a IICCR și în concordanță cu legislația în vigoare.

Având în vedere vasta problemă a petițiilor ajunse în atenția IICCR, precum și modalitățile de soluționare a cererilor primite, am procedat la împărțirea acestora în câteva categorii fundamentale.

- Petiții prin care se solicită eliberarea unor documente sau sesizarea instituțiilor abilitate. În aceste cazuri, experții IICCR au furnizat documentele găsite în diverse arhive sau petițiile au fost direcționate spre competentă soluționare către instituțiile respective, în temeiul articolului 6¹ din Legea nr. 233/2002 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 27/2002 privind soluționarea petițiilor.
- Petiții prin care sunt cerute informații cu privire la arestarea unor persoane odată cu instaurarea regimului comunist. Experții IICCR au pus la dispoziția solicitanților datele obținute în urma studierii fișelor matricole penale.
- Petiții prin care se solicită consiliere juridică privind demersurile întreprinse în fața instanțelor judecătorești, privind acordarea unor daune materiale și morale pentru încălcarea drepturilor omului în perioada regimului comunist.
- Petiții prin care se aduc unele sugestii și completări la proiectele de legi inițiate de Institut.

Au fost primite, de asemenea, o serie de studii, documente, mărturii, sugestii și oferte de colaborare în vederea sprijinirii activității Institutului.